

Ljuba Slijepčević

Pravosudna akademija

Novi Sad

ZAKON O RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI: Privremeno obustavljena primena Zakona

Uvod

Zakon, koji je počeo da se primenjuje, izazvao je kritike dela javnosti ZAKONA O RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI i privremeno je obustavljena primena Zakona.

Vlada Republike Srbije je 2014. godine uspostavila Koordinaciono telo za rodnu ravnopravnost da bi unapredila rodnu ravnopravnost u Srbiji. Jedan od važnih zadataka ovog tela je bila izrada Nacrt-a zakona o rodnoj ravnopravnosti. Članom 3 Poslovnika o radu Koordinacionog tela za rodnu ravnopravnost propisano je da poslove u vezi sa stručnim pitanjima rodne ravnopravnosti obavlja Stručna grupa. Stručna grupa ima mogućnost da pozove predstavnike/ce organizacija i drugih organa kada postoji potreba za davanjem stručnog mišljenja. Time je ostavljen prostor da se ovo, političko telo, tokom izrade Nacrt-a zakona, obrati organizacijama, ekspertkinjama i ekspertima, aktivistkinjama i aktivistima, ali i drugima koje već decenijama aktivno rade na poboljšanju rodne ravnopravnosti i iskorenjivanju njenih uzroka. Zakon je imao nekoliko nacrt-a, a već prilikom organizovanja javne rasprave o drugom Nacrt-u, nadležnost za izradu novog Zakona je sa

Koordinacionog tela preneta na Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja.

Međutim, iako su neke od feminističkih organizacija konsultovane, njihovi predlozi nisu uzeti u obzir, i Zakon je usvojen 2021. godine. Iz ovih razloga, Zakon je pretrpeo kritiku sa različitih strana - pojedini feministički glasovi ukazivali su na nedostatke Zakona i mogućnosti da se on poboljša.

Takođe, od same faze izrade, a posebno nakon njegovog usvajanja, Zakon je postao predmet napada

Kritike i inicijative za ocenu ustavnosti

Brojni nedostaci primećeni već prilikom izrade Zakona, ali i širi otpor prema nekim od rešenja koja Zakon propisuje, rezultirali su inicijativama za ocenu ustavnosti. Tačnije, osam inicijativa za ocenu ustavnosti podneli su različiti akteri - poput advokatske kancelarije i Srpske radikalne stranke, a u aprilu 2024. godine predlog za ocenu ustavnosti pojedinih odredbi Zakona podneo je i Zaštitnik građana. Različite su argumentacije podnositelja inicijativa koji smatraju da je Zakon neustavan - od pozivanja na narušavanje autonomije univerziteta i slobode naučnog i umetničkog stvaralaštva, a zbog odredbi koje predviđaju intervencije u nastavni program i materijale, do kritike odredbi koje propisuju prekršaje za povredu, po rečima podnositelja inicijative "otvorenih programskih smernica", a ne jasnih obaveza predviđenim Zakonom.

Međutim, čini da su dva aspekta Zakona privukla najviše pažnje - prvi je uvođenje kategorije "rod", za koju podnosioci nekih od inicijativa smatraju da je neustavna, te da je neophodno koristiti kategoriju "pol". Drugi je uvođenje rodno osjetljivog jezika, a posebno odredbe člana 37 i 44 koje

propisuju obavezu organa koji obavljaju poslove obrazovanja i vaspitanja, organa javne vlasti i novinskih agencija da 3 godine nakon usvajanja Zakona krenu da primenjuju rodno osetljiv jezik u svom radu.

Rod nije ustavna kategorija, a pol jeste

Član 6 Zakona predviđa da "rod označava društveno određene uloge, mogućnosti, ponašanja, aktivnosti i atributе, koje određeno društvo smatra prikladnim za žene i muškarce uključujući i međusobne odnose muškaraca i žena i uloge u tim odnosima koje su društveno određene u zavisnosti od pola". Neki od podnositelja inicijativa za ocenu ustavnosti Zakona navode da su pojam roda, ali i rodno osetljivog jezika, suprotni Ustavu i "skoro svim postojećim zakonima", dok drugi smatraju se pojam roda, kako je definisan u čl. 6, u potpunosti razlikuje od pojma biološkog roda. Međutim, feministička teorija je još ranije definisala razliku između pola i roda, koja se ovom prilikom našla u Zakonu o rodnoj ravnopravnosti. Naime, pol je biološka kategorija, koja samo po sebi ne predstavlja osnov za diskriminaciju. Znači rod, ne biološki pol, je ono što nas diskriminiše, pre rođenja smo ravnopravni, a ulaskom u društvo zauzimamo određene položaje na lestvici društvenih hijerarhija.

Odluka Ustavnog suda

Ustavni sud je doneo odluku 27. juna 2024. Rešenje broj IUz-85/2021. kojom se, do okončanja postupka za ocenu ustavnosti, obustavlja donošenje akata na osnovu Zakona o rodnoj ravnopravnosti, stoji na zvaničnom sajtu te institucije. U delu Zakona o rodnoj ravnopravnosti koji je počeo da se primenjuje od 1. juna 2024 godine, piše da treba da se koristi rodno osetljivi jezik u školskim udžbenicima, nastavnom materijalu, svedočanstvima, diplomama, licencama, a isto su dužni i mediji (član 37. stav 4. tačka 3).

Za nepoštovanje odredbi čl. 37. i 44. Zakona propisana je kazna za organe javne vlasti sa 5.000 do 150.000 dinara, dok mediji neće novčano odgovarati.

Zakon o rodnoj ravnopravnosti usvojen je 2021. godine, a izazvao je kritike dela javnosti.

Zakon o rodnoj ravnopravnosti¹ donet je 2021. i podrazumeva jednaka prava, odgovornosti i mogućnosti, ravnomerno učešće i uravnoteženu zastupljenost žena i muškaraca u mnogim oblastima društvenog života. Glavni cilj Zakona o rodnoj ravnopravnosti je stvaranje pravnog mehanizma za ostvarivanje i unapređenje rodne ravnopravnosti, te obiluje terminima koji definišu pojmove koji se odnose na rodnu ravnopravnost. Zakon se oslanja na prethodni Zakon o ravnopravnosti polova iz 2009. godine, a o promenama koje je Zakon iz 2021. godine doneo govori i sam njegov naziv – u prvoj deceniji 21. veka je korišćen termin pol, dok je sada taj termin zamenjen terminom rod.

---

¹ ZAKON O RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI ("Sl. glasnik RS", br. 52/2021)

Zakon sadrži niz mera koje se odnose na kreiranje politika jednakih mogućnosti, postizanje rodne ravnopravnosti i borbu protiv diskriminacije. Već prvih nekoliko članova Zakona ističe važnost zaštite stečenih prava, definiše rodnu ravnopravnost i zabranjuje svaki vid diskriminacije. Pokriva širok spektar oblasti koje su važne za postizanje rodne ravnopravnosti – od obrazovanja, rada i zapošljavanja, zdravstva i socijalne zaštite, političkog delovanja, pa sve do prevencije i zaštite od nasilja, medija i kulture i politika za postizanje rodne ravnopravnosti.

Kada govorimo o odredbama koje se tiču rada, zapošljavanja i samozapošljavanja, Zakon o rodnoj ravnopravnosti je značajan jer obezbeđuje jednak pristup zaposlenju, jednaku naknadu za obavljanje istog posla, kao i sankcionisanje svih oblika diskriminacije, stvarajući pravednije i inkluzivnije radno okruženje. Imajući u vidu trenutno stanje na tržištu rada gde su žene u pojedinim sferama mnogo manje zastupljene od muškaraca, ovakve odredbe su veoma značajne na polju postizanja rodne ravnopravnosti. Kako Beogradski centar za ljudska prava navodi, istraživanja pokazuju da „žene u Srbiji imaju veće prepreke za ulazak na tržište rada ili ponovni ulazak na tržište rada u odnosu na muškarce, dok su kao neki od glavnih uzroka nezaposlenosti među ženama u Srbiji diskriminacija, obrazovanje, rodno slepe/neutralne politike, neuskladenost između obrazovanja i zahteva tržišta rada i ravnoteža privatnog i profesionalnog života“

Još jedna važna novina koju ovaj Zakon donosi jesu odredbe koje se tiču neplaćenog kućnog rada, koji pored kućnih poslova podrazumeva i brigu o deci i porodici. Kako istraživanja pokazuju, „žene posvećuju 3,2 puta više vremena neplaćenom kućnom radu u odnosu na muškarce“ Prema čl. 28, žena stiče pravo da bude osigurana po osnovu neplaćenog kućnog rada, ukoliko nije osigurana po nekom drugom osnovu.

Još jedna jako bitna stavka koju Zakon o rodnoj ravnopravnosti donosi jesu odredbe koje se odnose na sprečavanje i suzbijanje rodno zasnovanog nasilja. Iako u Srbiji postoji zaseban Zakon o sprečavanju nasilja u porodici, potreba da se ovakve odredbe uvrste i u Zakon o rodnoj ravnopravnosti govori o značaju ove teme i neophodnosti borbe protiv ove vrste nasilja u društvu, ali takođe i pokazuje da se rodna ravnopravnost može postići samo kroz aktivnu borbu protiv nasilja koje često proizilazi iz rodnih stereotipa.

Ipak, pažnju javnosti su najviše privukli članovi Zakona koji se odnose na upotrebu rodno osetljivog jezika. Kako protivnici upotrebe rodno osetljivog jezika tvrde, ovakvim načinom izražavanja se vrši „ideološko nasilje nad srpskim jezikom i identitetom“ (Politika, 2024, par. 7). S druge strane, simpatizeri upotrebe rodno osetljivog jezika navode da je njegova upotreba neophodna radi veće vidljivosti žena u javnom prostoru (Gočanin, 2024, par. 35). Jezik je živa materija i svakodnevno se menja. Reči kao što su predsednica, doktorka, profesorka itd. nisu nove, već su odavno ušle u upotrebu, što ukazuje na činjenicu da se jezik prilagođava potrebama društva. Upotrebotom rodno osetljivog jezika, jezik postaje sredstvo za borbu protiv rodnih stereotipa i diskriminacije i promoviše inkluzivnost u različitim sferama društva, od obrazovanja, pa sve do politike i medija.

Iako se svega nekoliko članova bavi rodno osetljivim jezikom, određeni deo javnosti traži da se Zakon o rodnoj ravnopravnosti stavi van snage jer, kako navode, ovaj Zakon „zadire u ljudska prava i osnovne slobode i celokupni vrednosni sistem i etičke postavke po kojima žive građani“ (Danas, 2024, par. 3). Važno je imati u vidu da Zakon o rodnoj ravnopravnosti predstavlja ključni pravni instrument čiji je značaj daleko širi od nekoliko članova koji se odnose na rodno osetljiv jezik. Putem konkretnih mera i politika koje su neophodne za eliminaciju rodne diskriminacije i promociju jednakosti, ovaj Zakon osigurava zaštitu osnovnih ljudskih prava, čime doprinosi izgradnji inkluzivnijeg društva. Stoga, iako se javnost fokusira na kontroverze oko članova koji se tiču rodno osetljivog jezika, važno je istaći da je primarni cilj ovog Zakona unapređenje društvenih odnosa, osnaživanje svih članova zajednice i stvaranje okruženja u kome se neguju vrednosti kao što su jednakost i tolerancija, a koje su značajne za društvo u celini.

Ustavni sud je, u osnovi, utvrdio da postoje četiri grupe spornih ustavnopravnih pitanja:

„1. Da li je zakonsko jemčenje rodne ravnopravnosti u suprotnosti s Ustavom s obzirom na to da se našim najvišim pravnim aktom štiti ravnopravnost polova (član 15) a ne rodna ravnopravnost i zabranjuje diskriminacija po osnovu pola (član 21) ali ne i po osnovu roda? Ustavni sud se pita i da li se Zakonom o rodnoj ravnopravnosti utiče na samu suštinu prava na ravnopravnost polova s obzirom na to da je Ustavom propisano da se zakonom može propisati način ostvarivanja ljudskih prava „ako je to neophodno za ostvarenje pojedinog prava zbog njegove prirode, pri čemu zakon ni u kom slučaju ne sme da utiče na suštinu zajemčenog prava“ (član 18 stav 2).

2. Da li se zakonom može propisivati rodno osetljiv jezik, odnosno da li je „(nova) standardizacija jezika“ uopšte materia legis, ili je ona domen nauke o jeziku? Zatim, da li je rodno osetljiv jezik „različita kategorija od srpskog jezika, odnosno standardizovanog tipa srpskog jezika“, i ako jeste, kako treba da postupaju subjekti koji su, pod pretnjom prekršajne odgovornosti, dužni da primenjuju rodno osetljiv jezik, odnosno da nadziru njegovu primenu, imajući u vidu da oni imaju obavezu da poštaju i Zakon o upotrebi srpskog jezika u javnom životu, koji podrazumeva standardizovani tip srpskog jezika? U skladu s navedenim, za Ustavni sud postavljaju se i pitanja usaglašenosti obavezujućih odredaba o rodno osetljivom jeziku s načelom vladavine prava (član 3 Ustava) i dužnošću čuvanja kulturnog i istorijskog nasleđa (član 89 Ustava). U kontekstu rodno osetljivog jezika kao lingvističke kategorije, Ustavni sud se pita da li se Zakonom o rodnoj ravnopravnosti može menjati standardizovani jezik nacionalne manjine i nadležnost institucija koje se bave standardizacijom jezika nacionalne manjine. Ovo je posebno značajno za one jezike nacionalnih manjina na kojima se ostvaruju nastava u obrazovanom sistemu i informisanje i koji su u službenoj upotrebi na određenim područjima Republike Srbije. S tim u vezi, za Ustavni sud se dodatno postavlja pitanje da li je propisivanje rodno osetljivog jezika u saglasnosti s Ustavom zajemčenim pravom pripadnika nacionalnih manjina na očuvanje posebnosti, između ostalog i korišćenjem svog jezika (član 79 stav 1). Konačno, postavlja se i pitanje da li je propisana upotreba rodno osetljivog jezika u skladu s ustavnom normom o službenoj upotrebi srpskog jezika u Republici Srbiji (član 10 stav 1).

3. Da li propisana upotreba rodno osetljivog jezika „ograničava, u meri u kojoj dopušta Ustav, prava svih građana da koriste srpski jezik prema svom slobodnom uverenju i dostojanstvu ličnosti, odnosno pravu na slobodan razvoj ličnosti iz člana 23 stav 2 Ustava“? Naime, „da li je cilj postizanja

ravnopravnosti“, u smislu u kojem je rodno osetljiv jezik sredstvo kojim se utiče na svest onih koji se tim jezikom služe u pravcu ostvarivanja ravnopravnosti žena i muškaraca, uključujući promene mišljenja, stavova i ponašanja u okviru jezika kojim se služe u ličnom i profesionalnom životu, „veći od prava i slobode svakog pojedinca da se koristi jezikom prema svom slobodnom uverenju i dostojanstvu ličnosti, odnosno pravu na slobodan razvoj ličnosti iz člana 23 stav 2 Ustava“? S tim u vezi, Ustavni sud postavlja i pitanje da li se rodno osetljivim jezikom kao sredstvom kojim se utiče na svest onih koji se tim jezikom služe u pravcu ostvarivanja ravnopravnosti žena i muškaraca, uključujući promene mišljenja, stavova i ponašanja u ličnom i profesionalnom životu, ograničava sloboda misli i uverenja, i sloboda mišljenja i izražavanja (čl. 43 i 46 Ustava).

4. Da li su ispunjeni standardi preciznosti i jasnosti, neophodni za ostvarivanje vladavine prava (član 3 Ustava), kada je reč o odredbama koje se odnose:

- na pojam rodno osetljivog jezika kao jezika „kojim se promoviše ravnopravnost žena i muškaraca“ i kao sredstva „kojim se utiče na svest onih koji se tim jezikom služe u pravcu ostvarivanja ravnopravnosti, uključujući promene mišljenja, stavova i ponašanja u okviru jezika kojim se služe u ličnom i profesionalnom životu“ (član 6 stav 1 tačka 17 Zakona);
- na one posebne mere za ostvarivanje i unapređivanje rodne ravnopravnosti koje određuje i sprovodi organ javne vlasti i poslodavac i kojima se mora obezbediti „upotreba rodno senzitivnog jezika kako bi se uticalo na uklanjanje rodnih stereotipa pri ostvarivanju prava i obaveza žena i muškaraca“ (član 10 stav 3 tačka 6 Zakona); – na dužnost organa javne vlasti „da kontinuirano prate ostvarivanje rodne ravnopravnosti u oblasti društvenog života za koju su nadležni, primenu međunarodnih standarda i Ustavom garantovanih prava u toj oblasti, upotrebu rodno osetljivog jezika u nazivima radnih mesta, položaja, zvanja i zanimanja, kao i da, u okvirima svojih nadležnosti, vode politiku jednakih mogućnosti za žene i muškarce i planiraju, donose, sprovode i javno objavljaju rezultate posebnih mera“ (član 25 stav 1 Zakona);
- na dužnost organa javne vlasti i poslodavaca koji obavljaju poslove u oblasti obrazovanja i vaspitanja, nauke i tehnološkog razvoja da preduzimaju mere koje obuhvataju „korišćenje rodno osetljivog jezika, odnosno jezika koji je u skladu sa gramatičkim rodom, u udžbenicima i nastavnom materijalu, kao i u svedočanstvima, diplomama, klasifikacijama, zvanjima, zanimanjima i licencama, kao i u drugim oblicima obrazovno-vaspitrnog rada“ (član 37 stav 1 tačka 4 podtačka 3 Zakona);
- na dužnost sredstva javnog informisanja da „prilikom izveštavanja koriste rodno osetljiv jezik i da razvijanjem svesti o značaju rodne ravnopravnosti doprinose suzbijanju rodnih stereotipa, društvenih i kulturnih obrazaca, običaja i prakse zasnovane na rodnim stereotipima, diskriminacije na osnovu pola, odnosno roda i drugih ličnih svojstava, kao i rodno zasnovanog nasilja, nasilja u porodici i nasilja prema ženama“ (44 stav 3 Zakona);

– kao i na prekršajnu odgovornost odgovornog lica organa Republike Srbije, organa teritorijalne autonomije i organa jedinice lokalne samouprave, za koju je propisana novčana kazna od 5.000 do 150.000 dinara, ako ne postupi po obavezama propisanim u članu 37 (član 68 stav 1 tačka 9 Zakona)?

Osim što je pokrenuo postupak za utvrđivanje neustavnosti Zakona o rodnoj ravnopravnosti, Ustavni sud je istim rešenjem obustavio izvršenje pojedinačnog akta ili radnje preduzete na osnovu odredaba tog zakona, u skladu s mogućnošću koju mu pruža Zakon o Ustavnom суду (član 56 stav 1). Sud je tu privremenu meru obrazložio time da se „za značajan broj zakonskih odredaba [...] kao sporno postavlja pitanje da li odredbe ispunjavaju standarde kojima se obezbeđuje ostvarivanje načela vladavine prava, pravne sigurnosti i jednakosti svih pred Ustavom i zakonom, te da se sporno ustavnopravno pitanje odnosi i na zakonske norme čije kršenje zakonodavac propisuje kao kazneno delo – prekršaj“, iz čega proizlazi da bi „u primeni osporenih odredaba Zakona mogle nastupiti neotklonjivo štetne posledice na subjekte na koje bi se odredbe Zakona primenjivale“. ².

Pretpostavlja se da će Ustavni sud u tom pravcu razmišljati da se recimo ukinu te kaznene odredbe koje u stvari stvaraju najveći broj otpora. Radi se o tome da je Ustavni sud samo privremeno obustavio primenu Zakona o rodnoj ravnopravnosti jer je uezio u razmatranje inicijative zainteresovanih strana iz 2021. godine, a ne da je Zakon prestao da važi. To je jasno navedeno u saopštenju .

Ono što je važno naglasiti je da pokretanje postupka ne znači da je doneta odluka koja kaže da je taj Zakon ili njegov deo neustavan, već da će Ustavni sud u daljem postupku zatražiti izjašnjenje od nadležnih institucija - Narodne skupštine i Ministarstva u čijoj je nadležnosti primena zakona i da će tek onda odlučivati.. Predviđeni rok od 30 dana je istekao krajem jula, a najviše zakonodavno telo se nije oglasilo o ovom pitanju, pa nema više informacija o sudbini Zakona. Preduzimanje prikladnih mera u svim oblastima podrazumeva obavezu za zakonodavca da doneše celovit zakon o rodnoj ravnopravnosti, ali i odgovarajuće obaveze za sudove, uključujući tu i ustavni sud.

Pitanje rodno osetljivog jezika, kao dela Zakona o kojem se najčešće govori javno nije najvažnije pitanje za žene. Ovaj Zakon ne uređuje samo to pitanje i sigurno je da su mnoge druge odredbe značajnije za ekonomsko i svako drugo osnaživanje žena.

Literatura:

Saopštenje Ustavnog suda o pokretanju postupka za ocenu ustavnosti:

<https://ustavni.sud.rs/sednice-suda/saopstenja-sa-sednice-suda/saopstenje-sa-8-sednice-ustavnog-suda-odrzane>

U toku izrade Zakona otvorene su konsultacije za sve subjekte i organizacije koji se bave pitanjem rodne ravnopravnosti. Autonomni ženski centar je jedna od organizacija koja je imala značajan uticaj u konsultacijama u okviru tema kojima se bave. Više o tome može se naći u saopštenjima na njihovom sajtu: <https://www.womenngo.org.rs/vesti/1704-saopstenje-za-medije-vlada-privileguje-usluge-za-ucinioce-nasilja-u-odnosu-na-usluge-za-zrtve-nasilja>. Takođe, koalicija preEUgovor je pisala komentare na Predlog nacrtu Zakona. Više o tome u tekstu:

<https://www.womenngo.org.rs/vesti/1687-azc-komentari-na-predlog-nacrta-zakona-o-rodnoj-ravnopravnosti>

² <https://www.paragraf.rs/dnevne-vesti/020924/020924-vest5.html>

Autonomni ženski centar je jedna od organizacija koja je podnela predloge, a koji nisu uzeti u obzir. Više o tome možete pročitati ovde: <https://www.womenngo.org.rs/vesti/1704-saopstenje-za-medije-vlada-privileguje-usluge-za-ucinioce-nasilja-u-odnosu-na-usluge-za-zrtve-nasilja>

Tekstova feministkinja: <https://pescanik.net/pol-rod-i-pomoz-bog/> ; <https://pescanik.net/gde-su-tu-muskarci/> ; <https://pescanik.net/pitanje-svih-pitanja-rod-ili-pol/>

Jedan od značajnih aktera koji se protivi Zakonu o rodnoj ravnopravnosti je Odbora za standardizaciju srpskog jezika u okviru Srpske akademije nauke i umetnosti. Odbor je 2023. godine organizovao skup lingvista kome je prisustvo i patrijarh srpski g. Porfirije, kako bi zajedno diskutovali o „jednom od najozbilnjijih problema sa kojima se suočava srpski narod“- Zakonu o rodnoj ravnopravnosti. Saopštenje: <https://www.ossj.rs/aktuelnosti/savetovanje-o-stetnosti-zakona-o-rodnoj-ravnopravnosti/>

SMERNICE ZA PRIMENU ZAKONA O RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI Beograd, novembar 2023. godine

<https://minljmpdd.gov.rs/wp-content/uploads/2024/04/Smernice-za-primenu-Zakona-o-rodnoj-ravnopravnosti.pdf>

Beogradski centar za ljudska prava. (2024). Ljudska prava u Srbiji 2023: Pravo, praksa i međunarodni standardi ljudskih prava.

Danas. (2024). SPC i Matica srpska: Staviti van snage zakon o rodnoj ravnopravnosti. Danas. Pристујено 25. маја 2024. године. Презето са: <https://www.danas.rs/vesti/drustvo/spc-i-matica-srpska-staviti-van-snage-zakon-o-rodnoj-ravnopravnosti/>

Gočanin, S. (2024). Rodno senzitivni jezik tema polemika u institucijama Srbije. Radio Slobodna Evropa. Pристујено 25. маја 2024. године. Презето са: <https://www.slobodnaevropa.org/a/rodno-senzitivni-jezik-srbija-zakon/32809505.html>

Politika. (2024). Rodno osetljiv jezik je neustavan i neprihvatljiv za većinu građana Srbije. Politika. Pристујено 15. маја 2024. године. Презето са: <https://www.politika.rs/scc/clanak/596283/Rodno-osestljiv-jezik-je-neustavan-i-neprihvatljiv-za-vecinu-gradana-Srbije>

